

Política i religió. El cas dels musulmans a Catalunya

MOHAMMED CHAIB

Diputat al Parlament de Catalunya

En els últims temps, la societat catalana està patint canvis profunds amb l'arribada de nous ciutadans als seus barris i municipis. Aquests nous ciutadans no arriben buits, deixant tot el seu historial que porten a l'esquena en les fronteres d'entrada, sinó que porten el seu bagatge cultural i, en molts casos, també religió. Una de les comunitats més importants és la musulmana; les més de 400.000 persones que la conformen a Catalunya és un indicador de que la seva presència és important en número, però també és estable i amb arrelament al país.

Com actuen i quines polítiques desenvolupen les institucions catalanes davant d'aquest fet de tant impacte pel país? Per entendre tot el que explicaré a continuació val la pena fer una mica d'història sobre la situació de l'Islam i l'organització dels musulmans a l'Espanya contemporània, i com afecta i té una implicació directa a Catalunya i en el seu autogovern. Hi ha quatre àmbits a desenvolupar des de les institucions com a polítiques de govern a aplicar en la gestió de l'Islam a Catalunya:

- Relació Estat-Govern de Catalunya en matèria religiosa. Competències i registre d'entitats religioses.
- Organització i representativitat dels musulmans a Catalunya i Espanya.
- Diàleg i convivència com a eines per a la construcció d'un futur comú a Catalunya.
- Aïllament dels moviments fonamentalistes que consideren que tota la comunitat ha de seguir les pautes del radicalisme, la separació i la no participació en la societat catalana. Propostes de futur per a Catalunya i per a les seves institucions.

Relació Estat-Govern de Catalunya en matèria religiosa

Si existeix un àmbit en el que la relació Estat-Comunitats Autònomes li queda molt de camí per recórrer és en el treball conjunt sobre el pluralisme confessional present a tota Espanya, però sobretot a Catalunya. Les relacions Estat-Generalitat, fins ara, es limiten a una cordialitat i respecte institucional, però sense acabar de entendre, per part de l'Estat, que en matèria religiosa no pot avançar sense la col·laboració estreta amb les

Comunitats Autònomes, transferint o compartint competències amb elles.

És evident que en el cas de la gestió de l'Islam a Espanya en els darrers temps s'ha avançat en alguns aspectes: augment del número d'entitats religioses registrades al ministeri de Justícia, i reconeixement dels imams com a personal religió que pot ser contractat per la seva comunitat on exerceix i cotitza a la seguretat social. Tot i això, el cert és que encara queden moltes entitats religioses a Catalunya que estan al marge del Registre d'Entitats Religioses del Govern Central, per desconeixement en el procés a seguir en la inscripció, per manca d'assessorament, per les dificultats d'organització de les mateixes comunitats musulmanes, etcètera. De fet, el Consell Islàmic Cultural de Catalunya, amb el suport del Govern de la Generalitat de Catalunya, ha fet una gran feina en aquest sentit, però hi ha qüestions que ha de resoldre l'administració de l'Estat, que és qui té competències en el Registre d'Entitats Religioses, com la de facilitar l'alta i baixa d'aquestes entitats en el registre, cosa que, avui per avui, és enormement complicat, laboriós i massa car.

És absolutament necessari que l'Estat involucri a les Comunitats Autònomes en la gestió del fet religiós. Per molt que vulgui l'Estat gestionar-ho tot, els canvis ràpids i profunds que s'estan produint en aquesta matèria fan imprescindible demanar la participació real de les Comunitats Autònomes per resoldre qüestions administratives, de convivència i d'aïllament del fonamentalisme.

En el cas de Catalunya, de les 156 entitats religioses existents, més de la meitat estan inscrites en el registre estatal. Un augment important s'ha produït en els dos últims anys; la resta estan només inscrites com a entitats culturals en el registre d'entitats del Departament de Justícia de la Generalitat (quan veritablement són religioses, gairebé sempre al darrere hi ha un oratori mesquita). Això es produeix perquè Catalunya no té competències en el registre d'entitats religioses i, per tant, només les pot inscriure com a culturals. Aquesta anomalia incomprendible a aquestes alçades ha fet que hi hagi un enorme desordre en l'estructura organitzativa de l'Islam tant a Catalunya com a Espanya. El nou Estatut de Catalunya reconduïx aquesta situació, i ho deixa ben clar a l'Article 161:

“1. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d’entitats religioses que acompleixen llur activitat a Catalunya, que inclou, en tot cas, la regulació i l’establiment de mecanismes de col·laboració i cooperació per a l’acompliment de llurs activitats en l’àmbit de les competències de la Generalitat.

2. Correspon a la Generalitat la competència executiva en matèria relativa a la llibertat religiosa. Aquesta competència inclou en tot cas: a) Participar en la gestió del registre estatal d’entitats religioses en relació a les esglésies, les confessions i les comunitats religioses que acompleixen llur activitat a Catalunya, en els termes que determinin les lleis; b) L’establiment d’acords i convenis de cooperació amb les esglésies, les confessions i les comunitats religioses inscrites en el registre estatal d’entitats religioses, en l’àmbit de competències de la Generalitat; c) La promoció, el desenvolupament i l’execució, en l’àmbit de les competències de la Generalitat, dels acords i dels convenis signats entre les esglésies, les confessions i les comunitats religioses inscrites en el registre estatal d’entitats religioses.

3. La Generalitat col·labora en els òrgans d’àmbit estatal que tenen atribuïdes funcions en matèria d’entitats religioses.”

Evidentment, hem d’esperar el desplegament de l’Estatut, que en aquesta matèria es fa més que urgent, per ajudar a l’organització dels musulmans a Catalunya i precisament per discernir entre les entitats arrelades al territori i amb un projecte de futur en la construcció de Catalunya, de les que tenen interessos de moviments religiosos exteriors.

Com veiem, l’expressió clau de l’article 161 punt 2 de l’Estatut, és “participar en el registre estatal”; s’haurà de veure, doncs, com l’interpreta l’Estat. Allò correcte, al meu entendre, hauria estat transferir aquesta competència a la Generalitat, donat que també és Estat i, per tant, ajudaria molt a la gestió del pluralisme confessional present a Catalunya. El mateix s’hauria de fer amb la resta de Comunitats Autònomes on hi ha una presència de noves confessions al territori. Si l’Estat continua pensant que aquesta qüestió, que és d’Estat, la pot resoldre sol, sense la intervenció de les Comunitats Autònomes, crec que

cometria l’error més gran mai comès en aquesta matèria. En tot cas, si no hi ha una transferència d’aquesta competència es fa necessària una gestió compartida pel bé d’Espanya i de totes les Comunitats Autònomes.

Sens dubte, per afrontar una veritable integració dels musulmans a tot l’Estat és imprescindible conèixer-ne la realitat; és impossible que l’Estat ho pugui fer sense compartir-ho amb les Comunitats Autònomes.

Organització i representativitat dels musulmans a Catalunya i a Espanya

És absolutament necessari que l’Estat involucri a les CCAA en la gestió del fet religiós. Per molt que vulgui l’Estat gestionar-ho tot, els canvis ràpids i profunds que s’estan produint en aquesta matèria fan imprescindible aquesta col·laboració

La Llei de Llibertat religiosa de 5 de juliol de 1980 va ser una necessitat i un encert del seu moment, però avui és fa imprescindible la seva reforma per encaixar la pluralitat confessional present a Espanya. Va ser al voltant dels noranta, quan es va constituir la Comissió Islàmica d’Espanya. L’ens es va crear a partir de dues federa-

cions: *la Unió de Comunidades Islámicas de España* (UCIDE), que representava bàsicament les persones que arribaven de l’Orient Mitjà, i *la Federación Española de Entidades Religiosas Islámicas* (FEERI), que aglutinava majoritàriament els musulmans conversos.

El Govern central va signar l’Acord de Cooperació el 1992 amb la Comissió Islàmica, aprovat per la Llei 26/1992 del 10 de novembre i que tractaria diversos temes, com la llibertat de culte, l’ensenyament de l’Islam a les escoles, o el reconeixement del paper de l’imam i les mesquites. L’incompliment d’aquest acord a dia d’avui és flagrant, en part per culpa de l’Estat i, en part, de la mateixa Comissió Islàmica que, reiteradament, demostrava la incapacitat d’arribar a una entesa, tot i que crec que els acords s’han de reformar per adaptar-los als nous temps. Val a dir que en el seu moment va ser un pas valent per organitzar la comunitat musulmana a Espanya i, per tant, s’ha de reconèixer la importància que va jugar en aquest sentit tant la UCIDE com la FEERI. Però el cert és que el veritable incompliment dels acords és degut bàsicament a la manca d’acord entre les dues federacions per tirar endavant l’Acord de Cooperació.

A l’actualitat, abans de pensar en desenvolupar els acords s’han de fer reformes urgents de la Comissió Islàmica d’Espanya, a fi d’aconseguir una institució veritablement representativa dels musulmans que viuen a l’Estat i que sigui un interlocutor vàlid per fer possible un projecte de futur comú.

On és el problema? Només cal adonar-se que la immigració musulmana que aquests darrers anys ha arribat a l'Estat no està representada en aquesta Comissió Islàmica per cap de les dues federacions que la formen. Més d'un milió de musulmans procedents de la immigració no estan representats en aquestes dues federacions. Prova d'això és el poc nombre de mesquites que tenen adherides, tot i que en els darrers temps la Direcció General d'Afers Religiosos de l'Estat ha fet una gran feina per potenciar la inscripció en el Registre estatal d'entitats religioses. Diria que més del 40% a Espanya queden aïllades del registre general, i moltes de les que ho estan no coneixen o no tenen relació amb les federacions a les quals pertanyen. En tot cas, aquesta és la situació atípica que s'ha de solucionar urgentment. És a dir, la Comissió Islàmica no té en compte que la situació de l'Islam a Espanya avui no és la mateixa que fa 15 o 20 anys, però l'organització continua treballant amb la mateixa estructura i els mateixos esquemes que feia servir en el passat.

No es té en compte la realitat d'avui, les noves persones que arriben, tots els oratoris que s'estan obrint, els imams que estan dirigint aquests oratoris... Tot això es deixa de banda i no es fa un esforç per comprendre i incorporar aquests nous reptes de present i futur.

A més, la Comissió Islàmica no ha estat receptiva a les peticions de diversos col·lectius de la comunitat musulmana per tal d'obrir la porta a les realitats de l'actualitat. I són moltes les dificultats i situacions que exigeixen un canvi de rumb per donar resposta als problemes que tenim plantejats i que encara no tenen solució.

En tot cas, és l'Estat qui ha de tenir un model clar per als musulmans a Espanya, tal i com ha fet per exemple França amb la creació del Consell de Culte Musulmà, que ha acabat amb un problema de representativitat que durava molts anys fent unes eleccions que han aclarit el panorama musulmà. Per tant, s'ha de reformar la CIE i obrir les portes a unes eleccions lliures i democràtiques que acabin conformen una institució vàlida com interlocutora de l'Estat. També en aquest procés electoral s'ha de comptar necessàriament amb les Comunitats Autònomes. Essent conscients d'aquesta problemàtica, ja fa anys que alguns membres de la comunitat musulmana de Catalunya intenten fer veure al Govern la importància de començar a treballar amb els col·lectius musulmans per endegar projectes d'integració als barris i municipis. Es va discutir amb la Direcció General d'Afers Religiosos de l'Estat, ja en els temps de l'anterior govern del Partit

S'han de fer reformes urgents de la Comissió Islàmica d'Espanya, a fi d'aconseguir una institució veritablement representativa dels musulmans que viuen a l'Estat i que sigui un interlocutor vàlid per fer possible un projecte de futur comú

Popular (PP), però a més d'aquestes propostes també se'ls va demanar ajut perquè dins dels oratoris s'estaven produint moviments de pensament diferent de la doctrina islàmica, procedents de l'exterior, que feia trontollar la convivència dels musulmans entre la primera generació i els joves, i que no s'estava respectant el paper de l'imam, ja que se'l tractava de marginar. Calia conèixer tot això, i saber què estava passant. La veritat és que no van fer cap cas d'aquestes situacions. Van creure que no calia, que ja existia la Comissió Islàmica, i que feia la seva feina. Per això, quan ara veig com s'acusa els imams com a culpables de tots els mals, em pregunto si el Govern central, sobretot en la etapa del PP, com a màxim responsable de la gestió en matèria religiosa, no té cap responsabilitat. Per a mi això hauria de ser Política en majúscules.

La realitat és que cap punt dels acords a què es va arribar el 1992, quan es forma la Comissió Islàmica, s'ha desenvolupat. Cap d'ells, ni l'ensenyament de la religió a les escoles (independentment de la meua opinió sobre aquesta qüestió que penso que la religió no hauria de formar part de l'escola), ni la llibertat de culte. Mai l'Estat s'ha pronunciat quan uns veïns s'han posicionat en contra d'una mesquita. La llibertat de culte no és només que l'Estat no persegueixi ningú per motius religiosos i que a més digui que no té cap religió com a Estat, sinó que els ciutadans que practiquen una religió, reconeguda a més pel mateix Estat, ho puguin fer amb normalitat i amb una defensa clara per part del Govern d'Espanya, garantint així l'aplicació de la Constitució Espanyola que, en el seu article 16, diu que "es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i de les comunitats sense cap més limitació, quan siguin manifestats, que la necessària per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei".

Al meu entendre, durant molts anys la llibertat de culte, en el sentit ampli de la paraula, no ha estat defensada per l'Estat. Espanya va signar uns acords amb els musulmans que inclouen la llibertat de culte per, a l'hora de la veritat, quan uns veïns s'han oposat a la obertura d'una mesquita oratori, no ha sortit mai cap representant seu que defensés el dret que tenen aquestes persones, com a ciutadans, a desenvolupar la seva religió, a obrir els seus oratoris amb absoluta normalitat, com s'ha produït amb altres religions, que són també presents a Catalunya i a Espanya. Tampoc ho ha fet la Generalitat deixant el tema en mans exclusivament del món local, el qual ha fet un gran treball a Catalunya per a la integració dels musulmans. L'Estat sempre ha dit que són els ajuntaments els que han de resoldre aquesta qüestió. Jo crec,

en canvi, que és un treball de totes les administracions, central, autonòmica i local. Això demostra que la gestió de l'islam a Espanya no ha estat a l'alçada per part de les autoritats. El millor sentiment de pertinença a un país és fer que la seva gent sigui valorada en allò que és important per a ells, donant per suposats, lògicament, els drets i deures i la igualtat d'oportunitats de tots els ciutadans. Les administracions han d'actuar amb aquests temes amb gran valentia i no deixar que es generi una desconfiança entre els veïns d'un barri, entre els fills d'uns i altres que juguen junts al carrer perquè sinó després es fa molt difícil recompondre les relacions trencades per aquests motius.

Només cal fixar-se en el que ha passat amb els oratoris, una qüestió fonamental. Diem oratoris perquè a Catalunya, que té 156 oratoris, no hi ha cap mesquita construïda, ja que els locals existents per resar no tenen les condicions bàsiques per ser considerats una mesquita, i molts cops es troben en condicions precàries. Tot i que aquest tema està agafant ja aires de solució en un futur pròxim. També el comportament de les administracions local i autonòmica respecte a aquest tema està sent molt diferent al de fa uns anys, veient que aquest és un tema de país.

Diàleg i convivència per a la construcció d'un futur comú a Catalunya

La comunitat musulmana de Catalunya, cansada de la caòtica situació de la gestió de l'islam a tot l'Estat en aquell moment, així com del rebuig de la Comissió Islàmica per tal d'incorporar els nous immigrants que arribaven de diferents països musulmans, van creure necessari constituir una institució que aplegués els diferents oratoris de Catalunya i els imams que dirigeixen aquests oratoris. Amb aquesta voluntat es va crear, el 2001, el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya. Crec que vàrem encertar de ple en la seva constitució; de fet, a Catalunya no han existit veritables problemes amb els musulmans perquè hi ha hagut una interlocució amb les administracions molt fluïda.

Per anar coneixent el paper que juga aquesta organització en la nostra societat, intentem donar resposta a unes preguntes que són necessàries per poder comprendre la intenció d'aquest ens.

Per què el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya

compta amb els imams? Un imam és una persona que dirigeix un oratori i que fa de conseller en assumptes socials i religiosos amb la seva comunitat; per això és imprescindible reconèixer el paper dels imams, com un element més d'organització del col·lectiu musulmà. Ja que una de les qüestions que van fer veure que s'havia de treballar amb els imams –ens agradí, o no, però és així– és que feia uns anys que es constatava, per exemple, que hi havia algunes famílies musulmanes que no deixaven que la seva filla acabés els estudis i, la noia, als 14 anys, ja havia de sortir forçosament de l'escola.

Casos com aquest n'hi ha hagut diversos, com quan un pare no volia que la seva filla anés al col·legi al·legant que allà fan gimnàstica o música, defensant així que això, des de el punt de vista de l'islam, està prohibit. Una qüestió que és absolutament falsa, perquè en cap lloc de l'Alcorà, des de la vessant religiosa, s'afirma que l'ensenyament de la ciència només és pels homes i no per les dones. Tot el contrari. Però a més, el dret a l'educació està per sobre de tot.

Aquests incidents s'han d'interpretar des del camp de les tradicions i costums d'un determinat tipus de persones ja que, moltes vegades, arriben immigrants procedents directament del món rural, sense haver passat mai per una ciutat dins dels països musulmans. I si ho haguessin fet, podrien adonar-se com en les escoles marroquines hi ha nois i noies que estan estudiant, que arriben a la universitat i que acaben sent polítiques, jutgesses, metgesses. Per tant, aquests no són conflictes religiosos, sinó cenyits a l'àmbit de les tradicions.

Cap punt dels acords a què es va arribar el 1992, quan es forma la Comissió Islàmica, s'ha desenvolupat. Cap d'ells, ni l'ensenyament de la religió a les escoles, ni la llibertat de culte. Mai l'Estat s'ha pronunciat quan uns veïns s'han posicionat en contra d'una mesquita

Però davant de tots aquests casos, era vital que algú pogués raonar i ensenyar a aquestes persones que tot això no és així, perquè hem de defensar tots els drets universals i, en aquest cas, el dret universal a l'educació de nois i noies, independentment de la cultura i la religió que pugui tenir qualsevol persona. Per això era important crear una organització com el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya; calia parlar amb els imams i sumar-los a aquest projecte.

Hi ha gent que afirma que amb els imams no s'ha d'enraonar. Però, mirem-ho detingudament; hi ha dos opcions: o ens apropem i intentem treballar tots junts per a la integració del col·lectiu musulmà a Catalunya, o bé ens allunyem, els aïllem, amb tota la càrrega negativa que té aquesta decisió i, a més, ho faran uns altres des de qualsevol lloc del món.

Degut precisament al gran paper dels imams i de tota la comunitat musulmana, avui seria impensable que algun pare al·legués els motius comentats abans per no deixar a la seva filla anar a l'escola. Està més que superat i, si és produís, sortiria tota la comunitat en contra de la situació anormal.

I s'ha de començar reconeixent als imams com a ciutadans i líders religiosos, amb drets i deures, que estan fent una feina al barri, municipi. Hem de saber aprofitar el paper que ells tenen per arribar a la seva comunitat, la seva influència. És molt important el missatge que aquestes persones transmeten a la comunitat. I clar, no és el mateix el missatge que poden comunicar en el seu país d'origen que a Catalunya.

Aquí estem en un entorn diferent, aquesta és una societat que té uns altres valors, una altra cultura. Per tant, és bàsic fer veure que el discurs que fan els imams, és cert, és un discurs dirigit cap als musulmans, però també ha de ser un missatge de respecte, per a que la comunitat tingui en compte l'entorn i el lloc on està vivint.

Tot això és essencial, perquè les famílies musulmanes que, per exemple, tenen un conflicte a casa, amb la dona, els fills, acudeixen a l'imam a demanar-li consell. Així, ja podem adonar-nos del valor que tenen les respostes de l'imam i el fonamental que és comptar amb ells. L'imam no té poder sobre l'associació que gestiona la mesquita, però sí té poder assessor sobre la comunitat.

Hem de pensar que el 95% dels imams que tenim a Catalunya són persones que arriben de la immigració. És fals el que s'apunta moltes vegades quan s'afirma que els imams són persones pagades pels països àrabs per venir aquí a impartir doctrina, aquest fenomen no el tenim a Catalunya.

Gairebé tots els imams que hi ha a Catalunya són marroquins, però també n'hi ha del Pakistan, Síria, Gàmbia o Senegal. Han vingut aquí per treballar, com qualsevol altre immigrant, no pas a fer d'imams, però quan s'instal·len al barri veuen que la seva comunitat s'està organitzant, que tenen un oratori i busquen un imam, i ells s'ofereixen com a persones coneixedores de l'Alcorà i que en el seu país han exercit d'imams. Per tant, són persones que acaben sent imams perquè la seva comunitat desitja que així sigui.

Aïllament dels moviments religiosos externs

És evident que només hem de donar suport a aquells

imams que realment volen treballar per a la integració dels musulmans a Catalunya. N'hi ha que pertanyen a moviments religiosos externs a Catalunya i Espanya i que no volen la integració dels musulmans ni la seva participació en la societat catalana. Entre tots, administració i comunitat musulmana, hauríem d'aconseguir que no siguin els responsables d'algunes mesquites. No podem deixar la comunitat musulmana en mans de gent extremista. El Govern de Catalunya ha de desenvolupar una política de relació amb els musulmans basada en una forta confiança mútua i en el treball conjunt que farà que la immensa majoria de la comunitat musulmana continuï sent persones moderades que estimen Catalunya i volen contribuir en el seu futur com a país. No és de rebut que per culpa d'unes detencions produïdes al Raval, aquesta confiança Generalitat-Consell Islàmic és trenqui tan fàcilment, quan a més aquest no té res a veure amb el que ha succeït. Actualment les aigües han tornat al seu lloc però ningú oblida que la relació és tan fràgil que en qualsevol moment es pot trencar.

El Consell Islàmic ha fet una gran treball per Catalunya, però actualment ha de fer un gran esforç per arribar a tots els oratoris de Catalunya, involucrar no només els imams sinó també a les Associacions de cada mesquita oratori, perquè ens poden ajudar molt en tots aquests temes. Sens dubte, els pròxims anys seran molt importants per a l'Islam a Catalunya.

Actualment aquest moviments fonamentalistes a Catalunya encara no són importants, però poden arribar a ser-ho en pocs anys si no ho impedim. Per tant, el treball de les institucions amb les comunitats musulmanes és enormement important per al nostre país.

S'ha de reconèixer el gran esforç que està fent la Generalitat de Catalunya en la formació dels imams com a element d'arrelament i de coneixement del país en què viuen; en aquest sentit crec que anem per molt bon camí.

Propostes de futur per a Catalunya i per a les institucions

Quan parlem dels musulmans a Catalunya, ens estem referint als ciutadans que bàsicament han arribat amb la immigració i tenen uns fills que han nascut o han arribat de molt petits al nostre país, i que suposen ja prop del mig milió de persones. També existeixen els musulmans conversos, però no tenen res a veure amb el fet migratori i les seves conseqüències.

Necessitem propostes que ens ajudin a tots plegats a dibuixar una nova geografia de convivència. Aquests punts que suggereixo poden servir per orientar-nos, des del meu punt de vista, en aquest nou territori en el qual vivim conjuntament:

- Hem d'involucrar els musulmans en la construcció dels nostres barris i municipis considerant-los com a ciutadans amb els mateixos drets i deures i en igualtat d'oportunitats que la resta de la societat, incorporant-los amb plena normalitat. En aquest sentit, les polítiques portades a terme, sobretot a nivell autonòmic i local, han d'anar encaminades a aconseguir aquest objectiu.

- Els musulmans cal que entenguin que, independentment de la seva religió i la seva cultura, ells i els seus fills són membres d'aquesta societat. Concedir drets és la millor manera de demanar deures i tenir sentiment de pertinença al territori.

- Fer-los partícips de les decisions que es prenguin als municipis, als ajuntaments, ja siguin qüestions socials, culturals com polítiques. En aquest sentit, la reclamació del dret a vot és fonamental perquè puguin sentir-se uns ciutadans més.

- Reconeixement de la realitat dels nostres barris i municipis amb la presència de persones que tenen diversos llocs d'origen, valorant la seva cultura i la seva religió com a patrimoni de tots. I fins i tot, que els oratoris als municipis es puguin convertir en llocs no només dels musulmans, sinó en espais oberts a tota la ciutadania. Defensar contundentment la llibertat de culte i, per tant, la possibilitat d'obrir i construir mesquites. Només així els podrem reclamar altres qüestions de país.

- Afavorir la relació intercultural en els barris entre autòctons i musulmans nousvinguts. Les polítiques municipals han d'anar destinades a totes les persones del municipi. És per això que crec que queda molta feina per fer en aquest sentit. Per exemple, les festes majors no han de continuar tenint únicament un programa destinat als autòctons, com passa en alguns ajuntaments.

- Continuar treballant els valors democràtics, de llibertat, de justícia i de respecte als drets humans universals, i incorporar amb normalitat tots els musulmans en aquest procés, però no perquè siguin persones que vénen de fora, sinó perquè tots aquests

valors formen part de la humanitat i de la nostra societat.

- Des de la laïcitat positiva, els musulmans han de poder desenvolupar lliurement la seva religió i la seva cultura, sempre respectant als altres i l'entorn on es viu, però al mateix temps amb una voluntat d'apropament vers la societat i amb esperit de compartir valors i un futur comú. Això implica que un musulmà que viu a Catalunya no pot pretendre ser com un musulmà que viu al Marroc; la societat és diferent. Però això també ateny que la societat catalana no ha de rebutjar d'entrada la cultura i la religió d'aquestes persones.

Els musulmans, i sobretot els seus fills, s'han de poder sentir, si volen, catalans i musulmans a la vegada.

No és incompatible

- Els musulmans, i sobretot els seus fills, s'han de poder sentir, si volen, catalans i musulmans a la vegada. No és incompatible. Que se'ls tingui en compte com a ciutadans, no només perquè siguin musulmans, sinó perquè són per sobre de tot ciutadans que viuen a Catalunya, independentment de si és o no practicant. Per tant, l'èxit escolar i la promoció en el món laboral dels joves catalans fills de musulmans ha de ser una prioritat per al Govern de la Generalitat per a que tinguin un sentiment de pertinença i no de rebuig a Catalunya.

- Només des d'aquestes visions que comporten obligatòriament polítiques creïbles i valentes podem pensar en construir una Catalunya forta, pròspera, justa i solidària per a tots.■